

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединин болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1966 чылда
февраль 1-иниң

1966 ч.
НОВАБРЬ
1
ВТОРНИК
№ 258 (6589)

Өртөз 2 көп.

„Ай-12“ чуруктарны дамчыдып турар

СЭТА-ның
дыңнады

АЙ-12 кылдымал спутниктиң бо чылдың октябрь 25-те орбитага салып үндүргөн, „Ай-12“ дээр автоматтыг станция селенпоцентриктик орбиталап ужурушкунун ургучулар турар.

Эртем ишчилеринин программалык дүүштүр „Ай-12“ дээр автоматтыг станция бодунун орбитадан тускай фото-телевизия тургузууну дузага-биле Ай кырынын чамдык участкаларын чурука тирттирген.

„Ай-12“ дээр станция Ай кызымын дегемнерин шпичаларын ургучулар турар.

Траекториялык хемчээшкенин медээлерин эзуулар алдыра, станциянын Ай кызымын параметрлерин октябрь 29-та Айның кырыдан

(периселеняга) эң-не ырак дээрге 100 чыгам километр, Айның кырыдан эң-не чок дээрге (апоиселеняга) 1740 километр ырак чоруткан, Айны долгандыр спутниктиң эргилер үзүн 3 шак 25 минута.

Октябрь 29-ка чедир „Ай-12“ дээр станция-биле радио-харылааның 25 сеанстарын чоруткан. Станция-биле харылаа бажыт. Спутниктен келген телеметриктиң информация станцияның системаларының чогуу-чалыг ажылдап чоруурун бадтыкп турар. „Ай-12“ дээр автоматтыг станциядан чуруктарын, эртем ишчилеринин түнелдерин болгаш траекториялык хемчээшкенин дамчыдып бээр талазы-биле радио-харылааның ош ыяйгы сеанстарын телевидеттинген программа эзуулар чорудар.

Ажыл-херекти улам бедик деннелче!

Улуг Октябрга тураскаткан азы ака алдар болдурган бедик бүдүрүлгөч иргүзүлгөр, чаагай ажыл-херектер дугайында медээлер байырлал бүдүрүлгөнүнүн хунеринде, бүгү чурттагы ышкыш, Тываның ырак-чоок булуңнарын кээп турар. Бо талазы-биле республиканың культура-чырыдышкын ажилдаңчылары база-ла улуг ажылдарын чорудуп турар. Октябрының 50 чыл оюнга холбаштырган медээниң бот-тывынгыр уран чүүл көрүлдениң баштайгы үе-чадазы—районнар көрүлдери, оларның өт-чөттүг концерттери хайнышкынын эрткилзэн. Ол ышкыш шилдег агиткультбригадаларның көрүлдери чоокта чаа Нызылга база-ла ийи хүн ургучулзэн. Ол хемчеглер медээде улусчу талантыларын хөгжүп, сайзырап турарын, культура-чырыдышкын албан черлери партия организацияларының удуртулгазы-биле ченину угаан-бадал талазы-биле хергелдерин хандырыныга кол черлер болу бергенин көргүскөн. Оң-биле нады бот-тывынгыр уран чүүл белгүмнеринин репертуарынын шынары экижиңи, янзы-бүрү болуп, оң масейлг диктели бедип турар.

Өске районнарда баадырга өвүрүлөр белеткелениң болгаш күөсөлдениң талазы-биле бедик түнчелди бедип алганнар. Ында районнун Кутлуга бажынының методизи Түлүш Олар-оолга удурткан бот-тывынгыр уран чүүл белгүмүнүн көргүзүлгери өскелерден ылгалып турар. Олар Кызылга болган өт-чөттүг концертке болгаш агиткультбригадаларның түнчел көрүлдениң бирги чери алган болгаш идиң-хөви кончук чараш, программаларында эки чүүлдер хай бооп турар. Национал хөгжүм хереселдери-биле ойнаар болуп ансамблди тургузуп алган. Ам улусчу театрының болгаш бот-тывынгыр шии коллективтеринин көрүлдениң Түлүш Олар-оолгаң чаагайың „Уймээн“ деп шижин белеткел турар. Олар боттарының таланты-биле чүгүлө Өвүр эвес, комэды Чөөн-Хемчик районга, Моол Арат Республиканың Успа-Нуур аймакка сурагып турар аларган.

Варымы-Хемчиктин Эргин-Барлыкта, Бай-Тайганың Шуйда, Чөөн-Хемчиктин Хайыраанда медээ клубтарның ажилдаңчылары чон ортузунга салып, утка-шынарлыг ажилды чорудуп турар. Шуй мугунага солун концерттер, өг-бүлениң бюджетти дээр ышкыш амыдырал-чуртталга айтырыныга холбашкан ижээлдер бо-ла болгалаар. Ынчаарга Эргин-Барлыктың бот-тывынгыр артистери театр сценалына үнер „Хайыраан бот“ ышкыш улуш шижин ойнаар мергежилди бедип алганнар. Найза-ла культура албан черлеринге партия, совет болгаш ажил-агый органнары, оларның удуртулчулары хүн бүрү дузалал, ону боттарының херээ кылдыр көрүп турар болдур, олар масса-политиктиг ажилды, амычы чоннарың культурулг даштанылганың эзулуг төвү болуп турар дээрзин база чугаалаар херек. Ылангыя үстүндө айытканымыс Шуйда „Мурнакчы“, Эргин-Барлыкта „Болышев“ колхозтарның даргалары штер Кудурунпай, Шаалы олар клубта чоруттунуп турар хемчеглерге боттары маднейлиг киришпишкан, оларга таарымчалыг байдалды тургузар дээр бүгү хемчеглерин ап турарындан, оларның септелгези үнерлерин чоруттунган, маасталга шимелдери, дерилгези багай эвес бооп турары таварылга эвес.

Медээниң культура-чырыдышкын албан черлеринин ажилына, ылангыя бот-тывынгыр уран чүүл белгүмнеринин ажилын сайзырадырынга экичлер, башкылар, медээ ажил-агыйның тускай эртемчилери, механиктерлар, колхозчулар улуг күш болу берген. Оларның дузазы-биле культу-ра-чырыдышкын албан черлеринин ажилдаңчылары ажилчы чоннарың культурулг хандырылганы экижидер дээр хай таланты ажилды чорудуп турар. Оларны СЭКП ТК-ның Октябр Ныйгырыларында чаа-чаа ажил-херектерге мынчаар кыйгырып турар:

— КУЛЬТУРАНЫҢ АЖЫЛДАҢЧЫЛАРЫ! СОЦИАЛИСТИК КУЛЬТУРАНЫҢ УЛАМ ЫЙАХ ХӨГЖҮЛДЕНИН, ОҢ МАТЕРИАЛДЫГ БААЗАЗЫН КАЛБАРТЫРЫНЫҢ БОЛГАШ БЫЖЫГЛААРЫН ТАЛААЗЫ-БИЛЕ СЭКПНИН XXIII СЪЕЗДИНИН ШИИТПИЛЕРИН КҮҮСЕДИРИ ДЭЭШ ДЕМИСЕЖИҢЕР! СОВЕТ КИЖИЛЕРИН КУЛЬТУРУЛГ ХАНДЫРЫЛГАЗЫН БУГУ ТАЛААЗЫ-БИЛЕ ЭКИЖИДИҢЕР!

Чон ортузунга идеология ажилды чорудар талазы-биле партия организацияларының дайынчы дузалачылары — культура-чырыдышкын албан черлеринин ажилдаңчыларының мурунда амгы үеде улуг, чугула сорулга туруп турар. Бо чылдың декабрда Тываның культу-ра ажилдаңчыларының съезиди болуп, аңаа чоруттунган ажилдарының түнчелин үндүрер болгаш культураның бүгү албан черлеринин ажилын экижидеринин болгаш оларны хөгжүдериңиң тодаргай орунтарын айтыр. Амгы үеде республикада ол съезиде белеткелдер калбарып турар, маңаа холбаштыр Кутлуга бажынарының, библиотекаларының, клубтарының, чөвүлелдери, оларның харысалгалыг ажилдаңчылары чон мурунга өт-чөттөрүн бээр, оң соода районнарың культу-ра ажилдаңчыларының конференцияларын эрттирер. Олар организастыг, бедик деннелге эркен турзун дээр чер-черде партия, совет органнар ол чугула ажил-херекче улуг ичээлгенин салып хүлээлгени.

Культура одагларының ажилының дугайында өт-чөттөрин принципилды-биле чугаалаары—ол албан черлеринин ажилын чаа бедик деннелге ийдеринин дузалары чугаажан. Оң-биле нады бисте чамдык культу-ра албан черлери ажилчы чоннарың олу турар негелдерин хандырып шыдаагын турары чажыт эвес. Бай-Тайганың Бай-Талаа, Бии-Хемиктин Мали-неквэда, Сесерлиге, Чөөн-Хемчиктин „Сут-Хел“ союздаа чамдык клубтар, библиотекаларың база өске-даа черлерде культу-ра одагларының багай ажилының дугайында чаагаар редакцияга кээп турар. Олар ышкыа белеткелтирмизин, чамдыктары масса-политиктиг ажилды чорударыңга таарымча чок, эрги багай бажыңнарда турар. Бо кинерин чимектерден бирги элчеге Бай-Тайга, Бии-Хем, Чөөн-Хемчик райкүүсоюмнарының культу-ра илгидери чөгүрү түнчелди кылдыр болгаш съезиде утнуштур культу-ра одагларының ажилын улам маднейлигерден ужурулуп.

Боттарының съезидин төлөпиг ажил-херектер-биле уткуп, Октябрының 50 чылдыга холбаштыр чоруп турар бот-тывынгыр уран чүүл көрүлдениң узаваз Новосибирскиге болуп зоналар аразының шилгел көрүлдениң бүгү талазы-биле белеткенири—Тываның культу-ра ажилдаңчылары бир эң чугула сорулгазы болуп. Ынчанга СЭКП-ниң XXIII съезидиң культу-ра-чырыдышкын албан черлеринин мурунга салган сорулгаларын чедиишкениң күөсөдир, оларны масса-политиктиг ажилды чорудар талазы-биле партия организацияларының кол даячы чери болуура херек.

Бистиң улуг Төрээн чуртувуста

Казахстанда куш ажилының талазы-биле эки-жиги эртем-ишчилер станциязы болгаш куш үл-пүрүкү эртем-бүдүрүлгөч ветеринария лабо-раториязы тургустунган. Оларның сорулгазы куш дээрге бедик продуктуга уксаагы күшү бүдү-рүлгөчө өстүрери, ону ажаарының болгаш чөм-чө-лөрүн ийриктен таллоолушкын илгитердери, аарышкын болдурбадышкын дээштик хемчег-лери, ордулазы болурунун айтырылганын ажал-дап кылдыр болуп. Ам республикада куштун 40 чылда фабрикаларын болгаш специализастан совхозтарын тургузуп турар.

Львов — Красне аразының демир оруунун электростиктин 87 километр дүртүгү оруун хууса-зындан ай бурунчаар ажылдаа кишкен. Ынча-гаш Донбасстан Чехословакия-биле күрүне кызы-гаарында чедир бүгү оркту дүргээр электростан-тар чоруп болуп. Ол орк Совет Эвилелиниң социалист чурттар-биле ол ышкыш Барыин Европаның куручелери-биле харылаанын чугу-лаа ужу-дузалыг.

Киев областтың Васильковский районун „Ок-тябрь 40 чылга“ көдээ ажил-агый артелиниң та-

раажылары бо чылдың гектардан-ка 40 центнер чыгам тараан ажаал алган. Олар байырлалдыг кылдың дүжүдүгө идеология үндөшкүн тургузуп алган. Олар күсүк чер аңырагызын дооскан, кел-лүр чылдың таргалаларың сектор бурунунга 20 тонна ордукагы хемчээшкенин чедир-тен. Республиканда келер байырлал чылдың дү-жүдүгө белеткел кылдыр барык 115 миллион тон-на тус черниң хемчээшкенин апарып төк-кен.

Молдавияга кукурузаны ажаал алдырын ийиңде эрте кажан-даа доорул көрбөз. Бо чылдың ма-гезы болган. Ону дүрген ажаал алган. Бо чылдың ажил-агыйлар бүгү культу-раларын ажаал ал-дырын хары угаа чорудар кылдыр ажилды ийи-лериң организастаан. Тарымал тоорукту болгаш тааканын ажаал алган, винограды чыры доорул-четкен. Ногааларны, чыыр сөккөзүн ажаал ал-дырын барык доорулган.

Рязаньның комбайн заводу „К-3“ дээр он мич дуураалы, картофела ажаал алдырын комбай-нын бүдүрүп үндүрер. Байырлалдың дуураалы ол машинаны Чувов районун „Кызыл Октябрь“

колхозунун картофел ажилдаңчыларыңа чору-дуп берген.

Мурну Уралдың арга-экижидеринде күсүк-кыш-кы аңыры сезон ажыттылган. Башкырааның үш мич аңчыларын дикчел, дилгел, астап айтты-мыккан.

Бурну Краматорскийн Сергей Орджоникидзе атты машина тудуучу заводунда тураскал сам-бырамы ажыттылган. „Бистин заводувуска 1918 чылда Донбаска Карл Либкнехт болгаш Роза Люксембург атты баштайгы бронепоездини бел-леткен үндүргөн“ деп тураскал самбырамында бижзэн. Ам бо бүдүрүлгө чери аар машина тудуу-чун кол заводтарының бирээ кылдыр өскөн.

Рязань, аялган тудуучу заводунун соодукча-лар чези он мич дуураалы „Сарма“ дээр маши-намы кылтып үндүргөн. Ландан ажыр продукция бүдүреринин талазы-биле чыл хүлээлгези күөс-тетинген. Келер чылдың бо завод „Лига“ дээр чаа хемчиги соодукчуларын массалыг бүдүрүп үн-дүрер.

(СЭТА).

БЕШ ЧЫЛДЫҢ КИЖИЛЕРИ

Бригаданың бирги черинде

„Өкө“ совхозун Кошкыда хөг-жү бригаданың хойчулары 1966 чылда мурнуку чылдарыныңдан артык бедик көрүлгөниң чедип алганнар: дээрү 100 койга андыш-тыр 95 хураган, хой бүрүзүндө 35 кг дүк, бо дээрге бөгүн бри-гаданың онаштыр бедик көрүлгө-зү болуп.

Оларның алазында бирги черде кымнары дээр болза: хураган өл-мүр талазы-биле Монгуш Насак-Доржу — чус тододан 111 хура-ган, дүк талазы-биле Монгуш Умдунган — хой бүрүзүндө 4,7 кг дүк алаш.

Монгуш Насак-Доржу, оң ка-райы Насак-Доржу Чодок I кластың марын дүктүг хойларын кадарып турарлар. Оларның тоданындан 529 баш хураган бир тододан хой болуп келешкен. Дүк талазы-биле бо хойжү өг-бүлөниң

көрүлгө база бедик — хой бүрү-зүндө 3,6 кг.

— Мындыг бедик көрүлгө чүд-ден болганын—деп, хойжудан айтырса, ол мынча дээр.

— Эрткен чылдың тарып бооза-дылганын үзүндө бистин хойла-рымыстың күжү семиз турган. Се-миз күштүг мал эки үр-төлүгү болуп болбай. Кышкы үеде хой-ларын оодардышкынын, ажалда, хемчеглерин басырт-паан бис. Ынчаарга хойларын ийиштери хай болган. Хойларын күжү экиде чаш төлү база боткыр-шымак, доруктуруп алдырмак эки болуп.

Монгуш Билчмболовичин хойлар келер чылдың январың төнчүзүндө соңоор төрүп эг-ээр. Хойларын амгы үеде эки күш алаанын болгаш оң брига-данында мал хемчигин элбес

ССРЭ-ниң улустарының дылдары

ССРЭ-ниң Эртемнер академиязы-нын дыл эртемниң институту „ССРЭ-ниң улустарының дылдары“ деп беш томнун чонун ийи томун пардал үндүргөн. Бо ботта орус-бол-гаш совет дыл эртемниң төгүзүлгө эртемнениң коллективтиг ажилы болуп.

Ийги томнун тускай эгезинде ты-ва дыл дугайын бижзэн. Оң автору дыл эртемниң кандидаты Сат Шулзу. Автор тыва дылы тюрк дыл-лар бөлүгүнүн үйгүр-тюрк бөлүгүнө хамаарыштырып турар. Тыва дыл эрте-бүрүңгү үйгүр, тофалар (кара-гас) болгаш якут дылдарга чок болуп

турар деп сурагыг совет тюрколог Баскаков санап турар. Тыва дыл ам орус дылын салдары-биле хөгжүп өрөр.

Латин үжүккө үндөйлөш, тыва национал бижикти 1930 чылда чо-гаатканындан бээр тыва дылын хе-виреттинип тургустунганын автор хамаарыштырып турар.

Тыва дыл талазы-биле бижзэн чүүлдерин дайынган номза көргүс-кен. Ол ботта Исхэковтун „Тыва дыл“, Баскаковтун „Мурну Сибир-нин тюрк дыллары“ (тыва дыл) база Пальмбахтин „Тыва дылын хөгжү-лгөз болгаш сайзыралгазы“ деп ажалы бар.

Баазаның ийги продукция бүдү-реринин планы база-ла ажыр күөсөтти-ген. Холкусаалын мал чени белеткээ-ринин планын 119,3 хуу күөсөткенер.

Пркутскийн чамыда, солгай тазакм эрките, ССРЭ-ниң Эртемнер академиязын Сибирь салбы-рын чаа эртем төвү тудуп турар. Эрик кызымын ажил дегем белеткээниңде хойрайга улаңдыр чур-умалдыг чараш чер көстүп чыгар. Оортан ырак эвесте Пркутск ТЭС болгаш студенттер хойрайжа-зы көстүп турар.

Органиктиң химиялыг институтун лаборатория корпустарын тудуужулар шагда-ла бедип тудуп үн-дүр берген. Энергетика институтун болгаш чер кар-тыш институтун корустарын тудуп эгезэн, Ам-

Н. Ладункин бригадирлээн туду-жу бригада клубтуң паллаашкы-ны болгаш оон-даа өске бетоннаш-кы ажилдарын тудук чорудуп ту-рар. Бригадалар байырлаага уткуш-тур тудук ажилының бүдүрүлгүн бедиткен. Тудуужулар талас шак эрттирбей, шалымка төм-биле ажилдап турар аларган.

Хойрайын Төп кудумчулукта тут-кан база бир улуг бажың узаваз ажилдаа кыер. Ол ботта № 56 чуртталга бажыңдыр. Оң бүгү дөрт каттарында мал ажалы.

Алдарлыг байырлалга

Улуг-Хем районун көдээ ажил-агыйнын ажил-ишчиле-ри Улуг Октябрының 49 чылдан болгаш келер чылда бежен чыл оюн күш-ажылчы чедиишкенин-биле уткуур дээр соци-алист чарышты калбартып турарлар. Кайгамчык байырла-ларга алдар кылдыр районун ажил-агыйлары күрүнеге сүт садарынын чыл планын ийи ай бурунгаар күөсөткенер. «Куш-ажылдың хостуу», «Х Улуг хурал», Жданов аттыг кол-хозтар болгаш «Найрал», «УТКА-ның 25 чылы» совхозтар сүт садарынын чыл оналгаларын шагда-ла ажыр күөсөткеш, ам палдан ажыр дужаалаан чорудуп турарлар.

Ам районун ажил-ишчилери беш чылдын ийги чылында кылдыр ажилынын планнарын тодарайып, канчаар ажилдаа экил дээрзин дугуржуп турарлар.

ЧЫЛ ПЛАНЫН ДООСКАН

„Тыва даг-дүгү“ комбинат-тың арылаар фабриказының коллектив бедик сорттуг даг-дүгү белеткээринин чыл пла-нын октябрь 26-да долузу-биле боттандыргаш, Улуг Октябры-ның 49 чыл оюнга уткуштур алган хүлээлгезин он конук бу-рунгаар күөсөткен. Ында Борис

Кисеевтиң арылаакчылар ээл-түң арылаар фабриказының чээ байырлал мурнунда кал-барган чарыштың мурнуку оодурунда чоруп турар. Оң-биле кады ийи про-дукция бүдүреринин талазы-биле Юрий Шагдырны, Вик-тор Родикийн элчеглери эки көрүзүлгенин чедип алган.

СЭКП-НИН ТӨЛЭЭЛЕРИ ФИНЛЯДИЯЖЕ УНҮПКЕН

СЭКП ТК-ның Политбюрозунун кижигүнү, секретары М. А. Суслов, СЭКП ТК-ның секретары Б. Н. Пономарев бол-гаш өскелер-даа составты, Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын төлөөлери Финляндияның Коммунистг партия-зынын Төп Комитетинин чалаанын эзуулар бо чылдың ок-тябрь 30-де Финляндияже үнүпкен.

даа элзэн-каш институттарын тудар. Ботаника салы улуг девискээрин эээр. Чуртталганын баштайгы микрорайонун тудуп турар. Иркутскийн эртем төвү бодунун хемчээлдеринин болгаш ужу-дузаанын талазы-биле Новосибирск-нин соонга-кыер ийги чер болуп турар.

ЧУРУКТА: органиктиң химиялыг институтунун ба-жыны. Э. Брюханевтун фотогу. СЭТА-ның фотохрониказы.

Анчыларнын баштайгызы

Тес-Хем районунун анчылары — 390 киши ам ыркы тайга-сын-нара «чымыч алыны» дээр аң-нап чоруп тураар. Бо анчыларнын 160-ны керээз дээр аңнап турар. Чугле керээз чорган аңчылар бешин 24 муу рубудин алуун киридерлер.

Районунун анчылары 29340 динини, 213 дилгини, 133 асты, 165 кызыл күзүнни болгаш өскө-дөө аң-алууну аңнаарлар. Баштайгы түнчелер өөрүнчүг. Район төвүнүн албан, организация чө-лөрүнөн азынган анчыларнын чамдыктары баштайгы олчанын белеткел интентарынга экип джа-нап аңгелы берген. Районуну куускенни комитетинин чик ма-шина чолазыны эш Дамбил-оол 54 динини, а партия райкомунун үш киши составтыг экөөнү 500 динини өлүргөнгөн.

Херэеженнер киржи турар

Өвүр районда кышкы белеткел талазы-биле дээр черни «Нызыл тун» колхоз ээлеп турар. Ол кө-дөз аңыл-агы артелинин мал-чыннары кыштагашкына белеткелди чайын-а эгелзсин. Нолхозта херэеженнер чауе-линин даргазы эш Н. Данен баш-тап бөлүк херэеженнер малчын-нарын бажынаарын чугайлап, чыгылашынын кылып берип турар. Чоокун күнүгө чаао олар 20 аңгы бажыны чугай-лаар. Хейжы бригадаларын төптеринде болгаш фермаларда мал чени чедиртинген.

ЯНЗЫ БУРУ ДИПТЕРДЕН

Акы-дунма социалистиг чурттарда

ГДР
ГДР-ниң Тайбын чөвүлелин сессия болуун ажалып афуртка дооскан. Сессиянын ажалынын түп-көлдөрүн үндүрүшкөн. Тайбынниң Бүгү-делегей Чөвүлелинин кеңи-тү-нү, ГСНП ТК-зын Понтибозу-нуң кеңигүсү А. Гордониң демдө-лөни болза, ий герман күрүне-лери аразына харылаалары чогу-м-чудары. ГДР-ни хүдөө көөрү-ол дээр бестин хүверинисте европа аймыл чок чоруктуң бөдүүн негелде-ан-дир. ГДР-ни хүдөө көрбестин калдык-даа хевир болза, европа ай-мыл чок чорукту кыяныгыта тава-рыштырып, кызыгаарларын катап көөрүн негеп турар ол күштерин өмөкчиди турары ол болур.

ГФР-де чазак кризисиниң дуга-йы чугаалап турган. А. Норденниң айтканы: ол кризистин херек кы-рында чылдагыны болза, Боннун иштин болгаш даштыкы агрес-сия политиказы, бүгү Германияны төлө-дөр дээр негелде. Хальштейнниң донтринаны болур.

ГДР-ниң Тайбын чөвүлели «ГФР-ниң бүгү хамаатыларга кыгы-рыгын», «Соңгу Европа чурттары-нын тайбын комитеттеринге байы-рыг адресте», «Барымы-европа чурт-тарынын тайбын комитетинин адре-син» хүдөө алган.

Хуралдын киркичтерин Тайбын камгалаанын вьетнам комитетинге (ВДР) болгаш Тайбын камгалаар дээр шимчөөшкенин (Мурнуу Вьет-нам) чоруткан телеграммаларына демесижин турар Вьетнам-биле эс-сеткил каттыштырылганын бүгү-делегей шимчөөшкенин узам күш-тедирери-биле бүгү-ле чүвени кы-дырын бузуреткен.

РУМИНИЯ
Румыниянын политиктиг ном үн-дүр чери В. И. Ленинин Чогаал-дарынын бүрүн чымдаанын 41-ги төмүн румын дылга нарлап үндүр-гөн.

Румын туктуг 30 суднолар далай болгаш океан шугумуларын аяны-ларын чоруп турар. Олар мапшы-ларын, нефть, продуктуларын, руда-ны болгаш өскө-дөө бараннарын сөөртүп экип турар. Олар судноларын эң улуу болза, руда сөөртүп «Реш-на» болгаш «Хунодар» дээр судно-лар болур. Оларын бирээ-ле 25

Бистин республиканын культу-ра-чырымшыкын албан чөлдөрүнүн четкини өскөн туум-из. кадрларын саны, оларын илейлг болгаш ажал-ишчи депени хүн бөгүзе өзүп ту-раар. Эрткен чылдага деңизерге, культура системизинде ажаллап ту-раа кадрларын саны барык бүгүн чаптыг катап өскөн.

Культура-чырымшыкын албан чөлдөрүнүн ам нитизи-биле 892 кадрлар ажаллап турар. Оларын 186-зы Культура бажынаарына, 184 киши библиотекалар ажалла-чылары, 60 аңгы кижи уран чүү ажаллачылары болуп турар. Чыл бүрүле республикадан дашкаар ээди болгаш ортумак өөредилге чөлдөр-ин тускай артемин кадрларын Куль-тура министрствозу бодунун шугу-м-биле ап турар. Чугле 1966 чылда бешин республикадан дашкаар ээди болгаш ортумак өөредилге чөлдөр-ин тускай артемин 25 кадрлар Ты-ваа келген.

Культура-чырымшыкын албан чөлдөрүнүн шугумунда ажаллап ту-раа кадрларын мурнуу салынын турар согула улу, оларын ажал-чорудулазы база хей талазыг. Кадр-ларын илей-политиктиг деңгелин болгаш ажал-ишчи мергежилди бери-дери-биле Культура министрствозу чамдык хемчеглерин база чорудуп турар. Чижээ, 1966 чылдын дугу-зунда көдөз клубтар артегилери-нин болгаш районнарын Культура бажынаарынын директорларынын, ол ышкаш көдөз база район библиотек-ларын артегилеринин чеди хо-нукутук семинарларын ээтирген.

Культура системизинде үч чылдар иштине ажаллап, чонун хүдү-келди чаалап алган, культура-чы-рымшыкын албан чөлдөрүнүн хей санын ажаллачыларын бистин чо-гударыныс болу берген. Чижээ, Та-мал районда Балганын көдөз библиотек-карын артегилерин Г. Егоров, Э-рин районда Бай-Диг библиотек-карын артегилерин К. Эренча, Чө-н-

КАДРЛАРЖЕ КИЧЭЭНГЕЙНИ КУШТЕЛДИРЕР

Хемчик районда Суг-Хал көдөз би-блиотеканын артегилерин К. Иам-Сурун, Бин-Хем райкуускомуну куль-тура килизинин артегилерин А. Петрова, Каа-Хем райкуускомуну культура килизинин артегилерин

Советтерниң, ажыл-агый удуртукчуларынын кичээнге

Л. Рабцева, Бай-Тайга районуну Му-гу-Аксинда көдөз библиотекка арте-гилерин С. Самбуу болгаш оон-даа өскө-дөр 10—20 чылдар дугузунда бодунун хүдээлгенин ас сепкилдиг күтүсели, ажалында бот-илекейлиг, чуккулуг болуп, беким мергежилди чоруп көргүзүп, чонун улуз хүн-дүкелди чаалап алганы тавагыла-эвес.

Устунда ады үнгөн, үч чылдарга ажаллап кадрлар ботгоаынын ажал-ынын дуржулгазын анык кадрлар-га күзөлдү-биле дамчытып берип ту-раар. Оларын, үлгери-биле ажал-херекке бердинип, кызымакка ажал-лап турар анык кадрларын саны бистин культура-чырымшыкын ал-бан чөлдөрүнүн системизинде хүн бүрү өзүп турарын демдөглөү ө-дүрүчүг. Эрин районуну Нарында көдөз библиотекка артегилерин Л. Шириниң ас ажалында 1959 чылдан эгелеп ажаллап, Библиотекка ки-жигини кол согулазы—ному прола-гандаар болгаш чурттакчы бөрү-зүнге чедир хүдээлгенин эш Шир-иниң эки күтүсели турар. Л. Ч. Шир-иниң ырак оларларда фермаларда, се-зонинг ажаллар үезинде бригадалар-да ажаллап турар ажал-ишчилери-нин бүрү номнар-биле үзүктөл чө-ка хандырып келген. Оон-биле ка-зы

аңылдыг пропагандастериин бирээ-зи. Хей-нигитин анык кыс ажал-лап огаиностарын эки билер. Бай-Тайга районуну Шуйда көдөз библи-отекка артегилерин Х. С. Донгак, Улут-Хем районун Ийи-Талда көдөз би-блиотекка артегилерин З. Д. Торжун-оол болгаш оон-даа өскө-дөр оонашкан ажалында илекейлиглер.

Ажылдыг ас-харысалта чок, чонга ээлдир эвес, мергежилди бери-тисеп, чангыс чөргө доктаамал ажаллавыс кижилер культура ажал-лачыларын азында база бар. Оларга Кызылдын Кунгунгүт көдөз клубка ажаллап турган эш Донгак, Барыны-Хемчик райбиблиотеканын артегилерин турган эш Белоусова болгаш оон-даа өскө-дөр хамааржыр.

Көдөз Советтериниң талазында кадрларын ажаллап илекейлиг чөргүзүп кичээнге салдынып турар. Көдөз клубтар болгаш библиотекалар артегилерин ажаллап хүдээл ал-дыр, азы ажаллап үндүрелде көдөз Советтер райкультура килистеринде харылаажып, дугузугула кыл-бас чорук хей, Бин-Хемчин Эренке, Улут-Хемчин Хендереге, Кара-Тал-га, Торгалыгга, Чаатга, Бай-Тай-ганын Талыгга, Бай-Тайга, ол ышкаш Каа-Хем, Танды, Эрин, Тес-Хем бол-гаш өскө-дөз районнарга ийинг чор-ук ховар эвес болуп тургулаан.

Моон-биле кады культура албан чөлдөрүнүн кадрларын ажаллап чурт-тагаларын хайгаарып кырыс, оларын чурттаар бажы-биле хан-дырыс, материалдыг болгаш мораль-дыг дуза көргүсеп, харын оларга каржыларын чорутуу бистин рес-публиканын чамдык көдөз Советте-ринде болгаш райкуускомнарында, ол ышкаш колхоз, совхозтарын баш-тар чөлдөрүнде, культура килис-

аңылдыг пропагандастериин бирээ-зи. Хей-нигитин анык кыс ажал-лап огаиностарын эки билер. Бай-Тайга районуну Шуйда көдөз библи-отекка артегилерин Х. С. Донгак, Улут-Хем районун Ийи-Талда көдөз би-блиотекка артегилерин З. Д. Торжун-оол болгаш оон-даа өскө-дөр оонашкан ажалында илекейлиглер.

Ажылдыг ас-харысалта чок, чонга ээлдир эвес, мергежилди бери-тисеп, чангыс чөргө доктаамал ажаллавыс кижилер культура ажал-лачыларын азында база бар. Оларга Кызылдын Кунгунгүт көдөз клубка ажаллап турган эш Донгак, Барыны-Хемчик райбиблиотеканын артегилерин турган эш Белоусова болгаш оон-даа өскө-дөр хамааржыр.

Көдөз Советтериниң талазында кадрларын ажаллап илекейлиг чөргүзүп кичээнге салдынып турар. Көдөз клубтар болгаш библиотекалар артегилерин ажаллап хүдээл ал-дыр, азы ажаллап үндүрелде көдөз Советтер райкультура килистеринде харылаажып, дугузугула кыл-бас чорук хей, Бин-Хемчин Эренке, Улут-Хемчин Хендереге, Кара-Тал-га, Торгалыгга, Чаатга, Бай-Тай-ганын Талыгга, Бай-Тайга, ол ышкаш Каа-Хем, Танды, Эрин, Тес-Хем бол-гаш өскө-дөз районнарга ийинг чор-ук ховар эвес болуп тургулаан.

Моон-биле кады культура албан чөлдөрүнүн кадрларын ажаллап чурт-тагаларын хайгаарып кырыс, оларын чурттаар бажы-биле хан-дырыс, материалдыг болгаш мораль-дыг дуза көргүсеп, харын оларга каржыларын чорутуу бистин рес-публиканын чамдык көдөз Советте-ринде болгаш райкуускомнарында, ол ышкаш колхоз, совхозтарын баш-тар чөлдөрүнде, культура килис-

МОСКВАНЫҢ СТРАТЕГИИ УГЛАНЫШКЫНЫНГА

теринде ам-даа бар. Чижээ, Эрин райкуускомуну культура килизин тускай артемин кадрларын чуртта-лап бажынар-биле хандырыштылар. 1965—1966 чылдарда 7 киши ол ра-йондан үнүп чоруткан. 1966 чылда Канскинниң библиотекка техникум дооскан К. Монгушту Культура ми-нистрствозу Өвүр районче чорут-кан. К. Монгуш ол районга баргаш бажы чок болганын ажаллап ажаллап чорутуу ужууга тавагылаан. Мындай чижектер Бай-Тайга рай-онда хей. Ийида культура-чырымшы-кын албан чөлдөрүнде ажаллачы-ларын хей кичи чурттаар бажы чок, Культура бажынын метизин С. Донгак анаа 1965 чылда ажал-лап барган, ол ам-даа бажы чок. Ол ышкаш метизин эш Г. Балдан чуртталга бажынында ам-даа четки-поз.

Кадрларын доктаамал чурттаар бажы-биле хандырыс, оларын үлгел-көбөс чорук Барыны-Хемчик рай-куускомда, оон культура килизинде база бар, Чижээ, Чөвн-Чуктуң

М. ЧАМЗЫН, Тыва АССР-иниң Куль-тура министрствозунуң кадрлар талазы-биле улуз инспектору.

Константин РОКОССОВСКИЙ, Совет Эвилелинин Маршалы

Парлаагын медээлер агенттеги «Московский рабочий» ном үндүр чериң чөвүлээниң дугаар Совет Эвилелинин Маршалы Константин Рокоссовский чүдүндө номчулукчуларын кичээнге чорутуу чорук. Ус чүдүлдө «Москва дээр тулажышын» деп номда бүрүн-биле парлан үндүрер.

«Ноябрь төмчүзүнде немец-фашистг шериглерин Москваже таап халлашканын доза шапкан. Гитлерин генералдар тиндеселгил медээ-лери Германияже, а солдаттар чагаларын—торелдерин чорудуп турган. Солдаттарын чагалары мапшыкы медээлеринде боттук дилгелерин киргип. Октябрь 22-де солдат Гелинниң калдыгына бижээни: «Бо болза, эң сөөгү тулажыш-куннар болур дээрин бисе чугаалап турганар, мычала-да ам-даа дай-ылдажынар деп бисти албадан турлар. Оон казан доостурун кым би-лар боор».

Совет шериглерин камгалам турумчал. 16-гы армиянык шеригле-рин элөөн тургунары улам быжыгалан, чүте дээр дайын кур күжүн тыртып алган, шаап халлашканын кылырын база катап оралдажыр дээринге чыгыштын турган бис.

Дайынның даяр күш болгаш техника талазы-биле, ылангы тайкы-лар, артиллерия болгаш ужуу чугаалам даяр күштери бистин шериглериниң оза аар-берге байдалга тургускан. Дайынның согу-ларын өйтүр шаар төлөдө, наймылаче чаа таварып кирер артыг ажа бербес төлөдө, чаа-чаа улуз күженишкенин негеттинип турган.

Гитлержиңерин Москваже ийги шаап халлашканын эгелээр-иниң үезинде 16-гы армияга чаа кесектер чедип келген. Дуржулгазы генерал А. П. Белобородов командирлан болгаш бүрүн-биле четкелет-тин Сибириниң 78-ки адыгмы дивизиянын келгенин оза коску не-медде күш болган. Бо дивизия Москва чогулга болган, тулажышкын улуз ролду ойналган. Оон апырда армия танк кесектери болгаш артил-лерия-биле четкелеттинген. Ужар чүтү бодунуң илекейин база күш-тедирген.

Дуне-даа, хүндө-даа бүгү фронтта онгарларын болгаш онгундарын соксаал чокка казып, танкыларга удуз камгалааларын тургуза, танкы-ларын аймыл тавагыштыр дег угланымшыларын минаал, корум-чуруму тургузап, ченеселенишкенин четкелеп ап турган бис.

Дайынның күштерин катап бөлүлгөзүп, шаптыктаар төлөдө, ажалыг тургундар ону ырадыр негеттинип турган. Скрипачово кө-дөз суурну дайындап хостап алдыр дыка чугула болган, чүте дээр дайын ол суурдан бистин орук харылаажылаарымыс болган, кайы-даа үеде Волоколамск чазалыг орукче дораан үнүп кээп болуп турган. Скрипачово суурну ээлеп алгын 18-ки армияга даяскан. Ол армияны М. Е. Катковтуң 4-ку гвардейи танк бригаданын артиллерия полку-зу-биле болгаш реактивтг инометтерин (кайгамчык «катюшар-ны») ийи дивизиону-биле күштедирген.

Бистин угланымшымыска «катюшарларын» эне баштай ки-ришкени артиллерия бөлүмшкенин соонда, ноябрь 12-де, дан ба-жында, шаап халлашканын эгелзсин. Бүгү дүн, хүн иштине кадыг-дошкун тулажышкуннар үргүзүлгөн келген. Ноябрь 18-те бистин кесектеринис Скрипачовоже чаа таварып кирген. Суурну чогулга шынаага дайын-ның чугаа атырган танкыларын, удуз боосары, автомашыналары болгаш өскө-дөз техниказы доктандыр оналган, чүте-чүте өлүргөн фашистг элекелчилер чер болганда чыгышкан. Ноябрь 14-түн эртинде Коалово суур дээр тулажышкун эгелзсин, ол-ла хүн кеез 18-ки армия бо суурну ээлеп алган.

Ноябрь 15—16-да гитлержиңер Москваже шаап халлашканын база катап эгелзсин. Наймылаадык согу-барын талааларына кадыг-дошкун тулажышкуннар калбарган. Дайынның 4-ку танк бөлүгүн шериглер-иниң кесектери 18-ки армияга удуз дайылдажып турган.

Ноябрь 16-нын дугузунда дайынның танк аг-шериглериниң ийиш-кынн өйтүр шаап келген генерал-майор И. В. Панфиловтуң 316-гы адыгмы дивизиянын, генерал-майор Л. М. Доваторнуң атыг шериг бөлүгүн, М. Е. Катковтуң болгаш Ф. Т. Ремизовтуң танк бригадаларын эрес-маадырдыг чоруп уаустуң сатыш-чүрөгүн кеез-монгөдө ка-дагалатыннар.

Волоколамсктен муруну-чөөн талаже чеди километр ырак черге, 316-гы дивизия биле атыг шериг бөлүгүн аразында шугулке дайын күчүлүг танк бөлүгүн кирип эгелзсин үеде, 1075-ки адыгмы полкуг соо-тавынга турган танк хымдыкчылары алаа баштай таварышкан. Дубосе-ково демір орук бедиринге политуку Коаловка башташкан 28 мадыр панфиловчулар дайынның 50 танкыларын согушкунуна удуз тава-рышкан болгаш дөрт шаптан дугузунда чижекээр чүе чок мадыр-дыг демсөөдү чорудуп келген. Уаус чонун иштине казба-биле су-ражаан политуку Коаловктуң «Россия улуз дегем-даа бол, атыраарлар чер чок: артымыска Москва бар» деп сөстөрн мынаа айттыптын барып шыдамыштыр мен. Наймылаадык халлашканын чыныга амы-тыгын хайыраалайп тургун турган бүгү дайынчыларын болза база-ла ыды болган. Мадырлар удуз-дараа шыкалдан үнүп турган. Ары-биле балыгатынган политуку шармыг граватарлар-биле дайынның аар танкымын алааче шурай берген, оуу баа дөкөскөн. Гитлержиңер тулажышкун шолуге 18 танкыларын буза деветиреткен, оон солдаттар болгаш офицерлерин өлүрткен, мычала-даа камгалам чаа тава-рып шыдамыннар.

Ноябрь орта үезинде бистин армиямыска оналган шериг байдалда аар чедирте таварышкан бис—алдаржаан 316-гы (8-ки гвардейи) дивизиянын командири И. В. Панфилов дайынчы албанын арттырып тур-ган, өлүрткен.

Дайын Москваже чокулуулап тууду-на, наймылаадык камгалам-чыларын уураанышкынын күжү улам өзүп турган. Волоколамскке муруну таладан кирер шугуму камгалам танкыга удуз 239-ку артил-лерия полк ол хүнинеде оууа шыгарган.

Ноябрьның ийги чартында дайын бодунуң согуу бистин о тала-мы кономыс генерал А. Д. Леоженковуң 30-ги армиянын шериг-леринге утадылган. Ол армияны атырап кызып үндүргөн, дайын 16-гы армияны о таламы кызында кесектерин оон артып, Клине согу таладан чаа таварып кирерин эгелзсин.

Клинин шугу камгалаары-биле мээр ораакчы генерал-майор Ф. Д. Захаров командирлан оперативтг бөлүктү фронтуну командирлаан ийи армияларын кесектеринден тургускан. Эң бөлүккө 126-гы адыгмы дивизия, 24-ку адыгмы шериг дивизион, курастанып полкуз, 8-ки бо-лан 25-ки танк бригадалары кирген; олар маалгын танк талазы-биле улуз когаралдарын дайынга чедирген.

Кли дээр эң кадыг-дошкун тулажышкуннар ноябрь 22 болгаш 23-те калбарган. Ол үеде Ф. Д. Захаров-биле кады коорайга турар ужуз меңе-тавагышкан. Баш удуз алдынан бүгү хемчегер тургускан, дайынның артык күштерин ийишкынын ужурунда ноябрь 24-те Клинин, а ноябрь 25-те Солнечногорскка каттап үлөр ужурга таварышкан бис.

Дайын Яхромаже болгаш Дмитровче чүткүп турган. Ол угланым-кыга дайынның бурунгар дүргөн шимчөөшкенин мондатып тургу-гар төлөдө, Клинин камгаламды турар бүгү кесектерин каттышты-раын генерал-майор Ф. Д. Захарова даяскан. Генерал Захарова удуз-кан шеригтер аар тулажышкуннар чорударыне дайынны албадан болгаш оон бурунгар шимчөөшкенин доктадып турган.

(Уланчымы).

Француз-совет экономиктиг кады ажалдажылга

ПАРИЖ. (СЭТА). Француз-совет экономиктиг кады ажалдажылга ду-гайында протоколга Франциянын даштыкы херектер министрствозунга ат салган. Француз төлөөлөрүн болгаш совет саяды-экономика төлө-лөрүн аразында бо чылдың октябрь сесте эгелзсин чугаалажышкыннар протоколга ат салышканын биле доогулаан.

СЭТА-ның болгаш Франциянын аразында экономиктиг, саяды болгаш эртем-техниктиг харылааларын улам ийи калдыгынын арга-хем-чегерин чугаалажышкынынын киркичтерин көргөн. Ажал-ишчи кады ажалдажылганың болгаш билишкенин байдалга эркен чуга-алажышкынынын үезинде ийи талаалар француз-совет беш чыз хуусаалыг саяды керезинин күтүсетинип турарына сепкил ханганмы илергелзсин.

Парижге ат салдыган протоколду совет төлөөлөр Франциянын бол-гаш ССРЭ-ниң аразында ажалыг кады ажалдажылганы улам ийи чөжүдөрүнүн херзонге чаа салышкын кылдыр көрүп турар. Протоколга совет талаалар совет саяды-экономика төлөөлөрүн баш-тында, ССРЭ-ниң даштыкы саяды министринин ораакчыны И. Д. Кома-ров, француз талаалар француз төлөөлөрүн баштып, Франциянын Даш-тыкы херектер министрствозунуң ичине секретары Э. Альфан ат салган.

БУДАПЕШТ. Карл Маркс аггыг экономика институтунун студентлери кичээлдерден чанып турары.

Ийи миллион ажыг киж—Венгриянын чо-мунун бештин бир кезин өөредилгенин аныз-

Мустафа Барзави-биле ужуражышкын

БЕИРУТ. (СЭТА). Ирактың прези-дентин Абдель Рахман Ареф чуртунуң согуз районнарына сур-гаалдагы аны-чорук кылып чоруп турган үезинде курд улустуң удур-тукчуу Мустафа Барзави-биле ужурашкан дээрин Багдад радиоу дыктанган.

Ирактың согуз-чөөн талазында турар Раваанду суурга ужуражыш-кын болган. Ол суур болза эркен тайын кадыг-дошкун тулажышкун-нарын кол чери болуп турган.

Багдад радиотунуң дыктаны-биле алырга, чуталажышкын чоруп турда Мустафа Барзавиниң

медээлзсин: курд улус тайбын чыгарынында болгаш Ирактың на-ционал чангыс анык бижылаары-нда бүгү-ле күженишкенин сая-дыр. Чоокку үеде Багдада баары база бодол турар мен деп, ол немеп чугаалаан.

Курд аймак уластарын хей удур-тукчуларына удедип алган, Барза-ви Раваандуа чедип келген. Прези-дент Арефти камгалам министри Махмуд Шукри болгаш ирак ар-миянын чамдык хоочун офицерлери үдөп чораван. Президент биле курд удуртукчу албадамын чок бай-

далга эркен беседа үезинде белек-тер солушкан.

Ол чериң журналистер бөлүгүнүң демдөлдө турары болза: 1966 чыл-дын апрельде президентинин албан-дузалында кирген соонда Абдель Рахман Арефтиң Мустафа-биле бир-ги ужуражышкын ол болган. Ук ужуражышкын тайбынын болган аймыл чок чорукту бижылаарын херзонге, ийги терең курт—Ирак Республиканың эрге-ажыктары эл-пидарынын болгаш курдтарын аны-к-дугаа кады ажалдажылганын бижылаарына бараан болур дээр-инге идегелин илергелзсин турар.

Курд аймак уластарын хей удур-тукчуларына удедип алган, Барза-ви Раваандуа чедип келген. Прези-дент Арефти камгалам министри Махмуд Шукри болгаш ирак ар-миянын чамдык хоочун офицерлери үдөп чораван. Президент биле курд удуртукчу албадамын чок бай-

Кувейттин Надионал хуралынын 5-ин сессияны ажалган. Чанчыл дугаар премьер-министр Джабер аль Ахмед Джабер ас-Сабах эм-риниң кыгырымы—чазактын даш-тык болгаш ийгишк политиканын доогулаан декулаттарга помчал. Чуртунуң даштыкы политиканын согулааларын дугайы чугаалап турган премьер-министриниң ме-деелзсин: Кувейт араб делегетин бижылаар талазы-биле бодунуң күженишкенин үргүзүлгөп тур-гар, ийем атырымын шиптирле-лери бодуулар бүгү чүвени кылдыр. «Оон өскө чугула атырыгы болза, Ирактың болгаш империалистг күрүмелерин талазында Сирияга аймыл болуп турар. Кувейт Изра-ильди талазында агрессия болган тавагыла Сирияны деткир» деп, ол чугаалаан.

(СЭТА).

СЭТА болгаш даштыкы информас агентилелдеи дыңнадып тур

ВДР-ЖЕ АГААРДЫН ХАЛДАШКЫН

ХАНОЙ. Октябрь 28-те АКШ-тын самолеттары ВДР-ниң агаар дегле-ми кат удуз үрөп. Кузюбни, Нгван, Тхайхоа болгаш өскө-дөө жокуларын районнарында сур-гун чурттакчылыг чөлдөрүн болгаш улустун объектилерин болкалап ба-за болуп турган. Олар Вьет хо-орайы болгаш Коанг ордулукту ба-за болбалаан. Ол-ла хүн АКШ-тын шериг корабилери ВДР-ниң девис-ког суугарычы Вьетнамын районга шугун кирген болгаш чурттакчы-лыг чөлдөрүн болбалаан.

ИТАЛИ СОЦИАЛИСТИГ ПАРТИЯНЫҢ СЪЕЗДИНИ

РИМ. Итали социалистг парти-яны 37-ги оза съездин бодунуң

ажылган дооскан болгаш Социал-демократтыг партия-биле каттыгар дуг

БИБЛИОТЕКА ЧЕВУЛЕЛИ БОМТУК-

Библиотекага доктаамал кээп,
хей-хей номнарны номтуп, бис-
тиң ажылыгыска дузаны чедире

Д. БУЗУЯ,
библиотека эргелекчиси.

К. ПОДСАДНИКОВА

ТС—01424.

TC-01424.

